

Diversiteit, samen leven met verschillen

LITERATUUR

Frans de Waal, *Mama's laatste omhelzing. Over emoties bij dieren en wat ze ons zeggen over onszelf*

Inleiding

Eén van de voorgangers: Frans de Waal zegt met andere woorden over 'diversiteit' hetzelfde als Meijer, Manschot en Bouma in zijn schitterende boek *Mama's laatste omhelzing*.

Zie: <https://www.rijnmond.nl/nieuws/182343/Frans-de-Waal-Mensen-en-dieren-lijken-veel-meer-op-elkaar-dan-we-denken>

ZATERDAG 1 JUNI 2019, 12:29

Frans de Waal: 'Mensen en dieren lijken veel meer op elkaar dan we denken'

Wat de gerenommeerde apenkenner Frans de Waal iedere keer het meest verbaast is dat mensen zo verbaasd zijn over de emoties van apen. Neem het filmpje van een stervende chimpansee Mama, die de oud-directeur van Burgers' Zoo nog één keer omhelst. De beelden gingen viral en vormen de titel van het nieuwste boek van De Waal, waarover hij op 12 juni komt spreken in debatcentrum Arminius in Rotterdam.

"Wat je in het filmpje ziet is dat Mama een enorme grijns vertoont, bepaalde geluiden maakt en Jan van Hooff dan omarmt, naar zich toetrekt en hem op de rug klopt." Heel menselijk eigenlijk. De Waal snapt niet dat we daar nog altijd zo verrast over zijn. "We weten al vijftig jaar dat de chimpansee onze naaste verwant is!"

Het is duidelijk dat De Waal niet verbaasd is over de beelden. "Chimpansees hebben dezelfde gezichtsuitdrukkingen als wij. Ze hebben precies hetzelfde aantal spieren in het gezicht als wij en dus net zoveel subtiliteiten en emoties."

Maar niet alleen apen vertonen emoties. Neurowetenschappers hebben ontdekt dat bij angst precies hetzelfde hersendeel wordt geactiveerd bij ratten als bij mensen. En dus moeten ook ratten angst kennen, concludeert De Waal.

In het boek *Mama's laatste omhelzing* schrijft de apenkenner dan ook dat mens en dier meer op elkaar lijken dan we meestal voor waar willen hebben. Niet alleen delen mensen met andere zoogdieren dezelfde organen, ook onze emoties zijn dezelfde: liefde, haat, angst, schaamte, schuld, blijdschap, walging en empathie.

De Waal licht er angst uit. Die emotie heeft een functie. "Je ziet een roofdier en bereidt je voor op ontsnapping, verberging of terugvechten." En als we ons schamen, dan vertonen we gedrag dat lijkt op onderdanigheid. We trekken het boetekleed aan in de hoop dat we niet worden gestraft.

Hijgen

Het idee dat dieren emoties hebben is tamelijk nieuw. "Toen ik student was mochten we niet over emoties bij dieren spreken." In plaats daarvan verzonnen wetenschappers andere woorden. "Als je een chimpansee kietelt, dan maakt hij lachgeluiden, maar we mochten het niet lachen noemen. Het was gevoaliseerd hijgen."

Inmiddels heeft De Waal alle schroom afgelegd. Wij mensen zijn gewoon primaten, vindt hij. Dat inzicht heeft voor De Waal grote gevolgen voor hoe we tegen dieren moeten aankijken. Zoals in de bio-industrie de dieren nu worden behandeld, dat kan volgens de wetenschapper echt niet meer. "Nederland is een zeer grote vleesproducent in de wereld. Dus Nederland moet daar echt naar kijken. Want wij hebben echt ontzettend veel varkens, ontzettend veel kippen." De Waal zegt dat hij niet tegen vlees eten is. "Maar misschien moeten we wel van dieren afstappen en overgaan op kunstvlees."